

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עש"א 10280-02-11 ופעולות אייבה-מיסים נ' קיבוץ ניר עוז

בפני כב' השופטת נחמה נצר

המערער מנהל קרן פיצויי ופעולות אייבה-רשות המיסים
באמצעות פמ"ד - אזרחי

נגד

המשיבים 1. קיבוץ נירים
2. קיבוץ ניר-עוז
ע"י ב"כ עוה"ד אייל סודאי

פסק דין

1
2
3 לפניי ערעור שהוגש על החלטת ועדת ערר לענייני מס רכוש מיום 7.12.10. במסגרת ההחלטה
4 האמורה, קבעה ועדת הערר כי האיסור מיום 22.4.04, שהטיל אגף הביטחון במשרד התחבורה ולפיו
5 חל איסור מוחלט לבצע טיסות באזורים הנמצאים בטווח של פחות מ-3 ק"מ מהגדר ההיקפית
6 התוחמת את רצועת עזה, מנע מהמשיבים אפשרות לרסס את שטחי הגידולים החקלאיים באזורים
7 הנמצאים בטווח האמור ועקב כך, נגרם להם נזק העולה לכלל "נזק מלחמה" כהגדרתו בסעיף 35
8 לחוק מס רכוש וקרן פיצויים תשכ"א – 1961 (להלן: "חוק מס רכוש").

9
10
11 רקע עובדתי:

12
13 הקיבוצים – נירים וניר עוז (להלן: "המשיבים") הינם "ישובי ספר" כהגדרתם בחוק מס רכוש,
14 בהיותם גובלים עם רצועת עזה.
15 למשיבים שטחי זריעה וגידולים חקלאיים הגובלים עם תחום הרצועה. כחלק ממהלך העיבוד
16 והטיפול בגידולים החקלאיים, התקשרו המשיבים עם חברת "כימניר" העוסקת בריסוס מן האוויר.
17
18 ביום 22.4.04, קיבלה חברת "כימניר" הודעה ממרכז הביטחון של משרד התחבורה, לפיה, נאסר
19 עליה להוסיף ולבצע טיסות ריסוס או כל טיסה אחרת, באזורים המצויים בטווח של פחות מ-3 ק"מ
20 מהגדר ההיקפית התוחמת את רצועת עזה.
21
22
23

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עש"א 10280-02-11 ופעולות אייבה-מיסים נ' קיבוץ ניר עוז

- 1
- 2 אין חולק כי בתקופה שבין אפריל 2004 ועד פברואר 2005, לא רוססו מן האוויר שטחים
- 3 חקלאיים, השייכים למשיבים.
- 4
- 5 לטענת המשיבים, השלכות איסור זה, לא איחרו להופיע ונוק חקלאי כבד נגרם לשדותיהם, אשר
- 6 הביא לפסילת חלק מן היבול החקלאי, שיועד לשיווק בשווקים החקלאיים ואילו חלקו האחר נמכר
- 7 במחיר ירוד, לצד פסילתו לשימוש כולל, בשל ריקבון.
- 8
- 9
- 10 **טענות הצדדים:**
- 11
- 12 המערער טוען, כי חוק מס רכוש וסעיף 35 בפרט, מציבים תנאי סף לאפשרות הכרה בנוק נטען כ"נוק
- 13 מלחמה", לצד הצורך להוכיח קיומו של קשר סיבתי בין הנוק הנטען ל"פעולת איבה", כמשמעותה
- 14 בחוק.
- 15
- 16 המערער סבור כי את המונח "פעולת איבה" בזיקה לסעיף 35 לחוק מס רכוש, יש לקרוא כפשוטו ,
- 17 דהיינו פעולה שיסודה עוינות למדינת ישראל. לשיטת המערער, בהעדר פעולת איבה ממשית
- 18 ומסוימת, כי אז פעולה המכוונת למנוע אפשרות לפעולת איבה, אינה באה בגדר סעיף 35 לחוק ואין
- 19 בה, כשלעצמה, כדי לזכות המשיבים בפיצויים על פי החוק.
- 20
- 21 המערער סבור, כי בהחלטת ועדת הערר נמצאו ליקויים וטעויות וכי פרשנותה של ועדת הערר להלכה
- 22 ברע"א 6904/97 ס.ת.ו בקעות נ. מנהל מס רכוש וקרן פיצויים, פ"ד נב(4) 1 (להלן: "פרשת ס.ת.ו"),
- 23 היא מוטעית ובלתי סבירה.
- 24 לטענת המערער,
- 25 האבחנה שערכה ועדת הערר בין נסיבות המקרה דנן לבין הנסיבות שנדונו בפרשת ס.ת.ו "אינה
- 26 אוחזת מים", ואינה עולה בקנה אחד עם הממצאים העובדתיים שנקבעו על ידה.
- 27 כך למשל, בפרשת ס.ת.ו נדחתה טענת העוררת (שם), כי עצם גניבת הרכב היא בבחינת פעולת איבה,
- 28 זאת הואיל ולא הוצגה הוכחה או אינדיקציה לכך שגניבת הרכב ופירוקו, נעשו מתוך גילוי עוינות
- 29 למדינת ישראל.
- 30 באשר לטענה השניה, שנדונה בפרשת ס.ת.ו, לפיה, נמנע מהעוררת לפעול לחילוץ הרכב הגנוב בשל
- 31 החשש מפעולת איבה – טוען המערער כי טענה זו אף היא נדחתה בפרשת ס.ת.ו, כאשר ביהמ"ש
- 32 העליון הדגיש, כי אין להרחיב מעגל הסיכון המבוטח על ידי החוק באופן שיכלול גם "מקרים בהם
- 33 יש חשש מפני פעולות מלחמה או פעולות איבה".
- 34

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עש"א 10280-02-11 ופעולות אייבה-מיסים נ' קיבוץ ניר עוז

1 לדעת המערער, היה מקום כי ועדת הערר תדחה תביעת המשיבים שהרי, גם אלו, לא הצליחו
2 להוכיח כי האיסור לטוס ולרסס השטחים בתוך התחום המוגדר, נועד למנוע פעולת איבה קונקרטית
3 ונקודתית ולכל היותר, המדובר בחשש כללי וערטילאי לפעולות איבה. וזה כידוע, אינו נופל להגדרת
4 "נזק מלחמה" על פי סעיף 35 לחוק.
5
6 המערער סבור, כי ועדת הערר גילתה פנים, שלא כהלכה, בהלכת ס.ת.ו, שכן בית המשפט העליון
7 קבע ושב וקבע, כי התנאי לזכאות לפיצויים על פי החוק, הינו קיומה של הוכחה ישירה או נסיבתית
8 בדבר פעולות איבה או פעולות מלחמה ממשיות ואין לומר, כי איסור הטיסה, כשלעצמו, עולה לגדר
9 פעולות איבה או פעולות מלחמה ולכל היותר, המדובר באיסור שמקורו בחשש מפני ביצוע פעולות
10 איבה וחשש, כשלעצמו, לא די בו, כדי לבסס זכאות לפיצוי.
11
12 המערער בטענותיו, מדגיש ומחדד כי הינו ער לעולה מפרשת ממן-מסופי מטען וניטול בע"מ נ. מנהל
13 מס רכוש וחוק פיצויים (להלן: "עניין ממן") (נע"א 4/08), שבמסגרתו נקבעה פרשנות מרחיבה
14 לסעיף 35 הנזכר ולפיה, בהתקיים תנאים מסויימים, גם פעולת מניעה יכולה להקים עילה מכח
15 החוק. לטענת המערער, יש לתת הדעת לקביעות בית המשפט המחוזי בירושלים בדונו בערעור
16 שהוגש על החלטת הועדה הנזכרת, זאת בע"ש 263/09 ממן – מסופי מטען וניטול בע"מ נ. מנהל מס
17 רכוש וקרן פיצויים [טרם פורסם] (החלטה מיום 12.8.10) (להלן: "ערעור ממן"), בדבר התנאים
18 לקיומה של פעולה ממשית - כתנאי בלעדיו אין - לצורך ביסוס הזכאות לפיצוי על פי החוק ובהעדר
19 הוכחה לקיומו או התרחשותו של אירוע אקטיבי, קונקרטי שבגינו הוחלט על איסור הטיסה, לא
20 היה מקום להכיר בזכותם של המשיבים לפיצויים.
21
22 לטענת המערער, המשיבים כשלו - כשלון חרוץ - ולא עלה בידם להוכיח כי איסור הטיסה יסודו
23 בפעולת איבה ו/או בפעולת מלחמה קונקרטית ונקודתית ועל כן, צריך היה לדחות תביעתם.
24
25 בסיכומיו, ביקש המערער להדגיש כי על אף הפרשנות הרחבה שניתנה בעניין ממן למונח "נזק
26 מלחמה", עדיין לא בוטלה הדרישה לפעולה ממשית שהסבה הנזק ועל כן, גם אם ניתן להתייחס
27 לפעולת מניעה כגורמת לנזק, עדיין יש צורך כי תונח תשתית ראיתית לקיומה של פעולת מניעה
28 ספציפית ונקודתית, שבאה כמענה לחשש ברור, מסוים ונקודתי.
29
30 יצוין כי לסברת המערער, ועדת הערר טעתה עת בחנה את איסור טיסות הריסוס שפורסם בפמ"ת ב-
31 07, מושא הדיון כאן, במנותק מהאיסור הכללי לביצוע טיסות, כפי שנכלל בפמ"ת א-17.
32 לטענת המערער בתקופה הרלוונטית, התקיים איסור לטוס בטווח של פחות מ-3 ק"מ מגבול רצועת
33 עזה (במסגרת פמ"ת א-17), כאשר לצד האיסור הכללי, התקיים חריג שהתיר קיומן של טיסות
34 חקלאיות, תוך התחשבות בצרכי החקלאים - תושבי האזור, ועל מנת לאפשר חיי שגרה, במידת
35 האפשר.

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עש"א 10280-02-11 ופעולות אייבה-מיסים נ' קיבוץ ניר עוז

1 נטען כי פמ"ת ב-07 - מושא הדיון כאן - אסר, ביצוע טיסות ריסוס ובאמצעותו, בוטל החרג של
2 צרכים חקלאיים ואיסור זה, נמשך על פני כעשרה חודשים. לדעת המערער, הועדה צריכה הייתה
3 לבחון האיסורים כמכלול אחד, או אז, מחויבת הייתה המסקנה, כי איסור הטיסה מושא ההליך
4 כאן, אינו בגדר פעולה ספציפית וקונקרטית.
5 לא זו אף זו, אלא שלדעת המערער, השימוש שעשתה הועדה במונח "בעיות בטחוניות" היה מוטעה
6 ושגוי, הן מהטעם כי למונח זה משמעות רחבה ובלתי מסויימת, מזו המתחייבת משמוש במונח
7 "פעולה", שמעצם טבעו, מכוון עצמו לדבר - מה ממשי, ממוקד ומסויים.
8 בהקשר זה נטען כי האיסור לטוס, מקורו בהוראה של משרד התחבורה, וזו מקורה בהחלטה מדינית
9 ולא מבצעית.
10 לדעת המערער למשיבים היו אפשרויות פעולה שונות ומגוונות וניתן היה בהחלט, להבטיח שלמותם
11 ואיכותם של הגידולים החקלאיים בשטחים הרלוונטיים, גם באמצעים אחרים, זולת ריסוס
12 מהאוויר.
13
14 המשיבים מצידם סבורים כי החלטת ועדת הערר - בדיון יסודה - שכן הוצגו בפניה ראיות לרוב ואלה,
15 שמשו יסוד ובסיס למסקנת הועדה, כי ההחלטה האוסרת על ביצוע טיסות ריסוס, מקורה בהתראות
16 קונקרטיות וממשיות בדבר כוונות של ארגוני טרור לבצע פיגועי ראויה נגד מטרות ישראליות ובתוך
17 כך, יירוט של מטוסים ישראליים, הטסים בסמוך לגבול עם רצועת עזה.
18 לגישת המשיבים, בו בזמן שבפרשת ס.ת.ו. נקבע, כממצא שיפוטי, כי לא הוכח שגניבת הרכב נבעה
19 ממניע של פעולת איבה, הרי שבענייננו, ברי ונהיר כי צו איסור הטיסה נועד למנוע פעולות איבה מצד
20 ארגוני טרור ברצועת עזה, בדמות פגיעה בכלי טיס ישראליים.
21
22 המשיבים מסכימים כי בפרשת ס.ת.ו., קבע ביהמ"ש העליון, כי הזכאות לפיצויים תישלל, מקום בו
23 מתקיים אך חשש לפעולות איבה. אולם, בנסיבות המקרה דנן, איסור הטיסה, כשלעצמו, הוא בגדר
24 פעולת מניעה אקטיבית ואיננו בגדר ביטוי לחשש בלבד מפני פעולת איבה.
25
26 המשיבים סבורים כי ועדת הערר יצרה אבחנה נכונה וצודקת בין נסיבות פרשת ס.ת.ו. לבין נסיבות
27 המקרה דנן. שהלוא בענייננו, המדובר במניעה של פעולת איבה מוגדרת ונקודתית (סיכון ממשי
28 לפגיעה במטוסים), בו בזמן שבפרשת ס.ת.ו. דובר על חשש ערטילאי שמקורו בעובדת הימצאות הרכב
29 בשטח שבו מצויה אוכלוסיה עוינת.
30
31 לטענת המשיבים לא ניתן להתעלם מהיותם ישובים הנכללים תחת הגדרת "ישובי ספר" ונמנים על
32 אוכלוסיה קטנה ומצומצמת, שהעול הביטחוני המונח על גבה - גדול והמחוקק, בקובעו הקריטריונים
33 לפיצוי, כיוון לישובים כאמור.
34

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עש"א 10280-02-11 ופעולות אייבה-מיסים נ' קיבוץ ניר עוז

1 המשיבים סבורים כי ניתן לאבחן בין סגירת "מעבר קרני" כפי שנדונה בפרשת "ממן", לבין איסור
2 הטיסה בענייננו, ולו מן הטעם, כי איסור הטיסה מקורו ויסודו במידע מודיעיני קונקרטי וספציפי
3 בדבר כוונה של ארגוני טרור לפגוע במטוסים, הטיסים בסמיכות לרצועת עזה.

4
5 לדעת המשיבים, כל פרשנות שלפיה נזקיהם אינם בגדר "נזק מלחמה" חוטאת לעקרונות הצדק
6 החלוקתי שהיוו בסיס ותשתית לחקיקתו של החוק.

7
8 המשיבים סבורים כי טענת המערער לפיה, הם לא פעלו להקטין הנזק כנדרש - דינה להידחות, שכן
9 זרועות הביטחון לא הסכימו ללוות ולהגן על החקלאים שביקשו להגיע, דרך היבשה, לשטחי
10 הגידולים החקלאיים זאת בשל התראות לפגיעה. מה גם, שבעקבות גשמים וממטרים עזים, לא ניתן
11 היה לבצע ריסוס מהקרקע, במהלך עונת הגשמים.

12
13 המשיבים מדגישים כי בית משפט זה בדונו בערעור, אינו רשאי לשנות ממצאים עובדתיים שקבעה
14 ועדת הערר שהיא הערכאה הדיונית, אלא במקום בו נפלו פגמים היורדים לשורש הדברים ואין
15 בטענות המערער, משום ביסוס לקיומם של פגמים, כאמור.

16
17
18 **דיון והכרעה:**

19
20 מקורו של "חוק הפיצויים" בתקופת המנדט עת פרסמה ממשלת המנדט את פקודה מס' 31,
21 במסגרתה הוקמה "קרן הביטוח מפני נזקי מלחמה", שכינסה תחת ידה פרמיות ששולמו ואלה
22 שימשו לצורך תשלום פיצוי לניזוקים.

23 עם פרוץ מלחמת השחרור, לאור צמצום פעילותן של חברות הביטוח, פרסמה מנהלת העם, בשנת
24 1948, צו המורה על הקמת ה"קרן הארצישראלית לביטוח הדדי מנזקי שעת חירום בע"מ". על פי
25 הנחיות הצו, בעלי הרכוש חוייבו, בלא חריגים, לבטח רכושם מפני נזקי שעת חירום. הואיל והצו
26 היה חסר תוקף ונפקות משפטית מכוחם ניתן היה לכפות ביצוע תשלומי הביטוח, נמצאה הקרן
27 בגירעון תמידי, חרף המטרות הרצויות שהובילו להקמתה, והממשלה, נדרשה לשאת במימון
28 העלויות שנגרמו למשק.

29
30 בשל כך, גבר הצורך בעיגון חוקי של הזכות לפיצויים ובשנת 1951 חוקק חוק הארנונה לפיצוי נזקי
31 מלחמה, התשי"א – 1951 (להלן: "חוק הארנונה"), אשר קבע, התשלום כתשלום-חובה. כך נוצרה
32 מסגרת ביטוחית מנדטורית במסגרתה, הוטלה ארנונה על נכסים עסקיים העלולים להיפגע במהלך
33 המלחמה. במקביל, נקבע כי הפיצוי יינתן בגין נזק שנגרם לנכסים עסקיים ובניינים.

34
35

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עש"א 10280-02-11 ופעולות אייבה-מיסים נ' קיבוץ ניר עוז

1
2 לימים, נבלע חוק הארנונה בחוק הפיזיים, בנוסחו הנוכחי, אלא שעם השנים נותקה הזיקה בין
3 תשלום פרמיה לבין הזכאות לפיצוי [ראה: מאיר קפוטא "רפורמה בחוק מס רכוש – חלופות
4 אפשריות" הרבעון הישראלי למיסים כה 7 (1998)].
5
6 סעיף 35 לחוק הפיזיים מגדיר "נזק מלחמה" בהאי לישנא:
7 **"נזק שנגרם לגופו של נכס עקב פעולות מלחמה על ידי הצבאות הסדירים של האויב או עקב**
8 **פעולות איבה אחרות נגד ישראל או עקב פעולות מלחמה על ידי צבא הגנה לישראל".**
9 (ההדגשות אינן במקור – נ.נ.).
10
11 הגדרת "נזק מלחמה" נתמכת על שני אדנים. האחד, זיהוי הנזק והאחר – זיהוי הגורם לנזק (ראה:
12 אבי גורמן "פיזיים לנפגעי פעולות איבה – חוק מס רכוש" מיסים כ 5 א-115 (2006)).
13
14 שאלת קיומו של נזק אינה מוטלת בספק והצדדים אינם חלוקים בפניי בשאלה זו. לעומת זאת,
15 חלוקים הצדדים בשאלת זיהויו של הגורם לנזק.
16
17 לדעת המערער תיבת המילים **"עקב פעולות מלחמה.... או עקב פעולות איבה"** מחייבת קיומו של
18 נזק שנגרם כתוצאה מפעולת מלחמה או איבה ממשית. לדעתו, איסור ביצוע טיסות ריסוס אינו
19 עולה לגדר "פעולה ממשית" ולכן, אין לחייב המערער בתשלום פיצויים למשיבים.
20
21 השגות המערער מייחדות עצמן, בעיקר, לפרשנות שהעניקה ועדת הערר להלכת ס.ת.ו.
22 לגבי דידו, פרשנות זו אינה מתיישבת עם עובדות המקרה וההלכה.
23 המערער סבור כי שגתה הועדה, בקביעתה, כי טענתו של העורר בפרשת ס.ת.ו. נדחתה הואיל ולא
24 הוכח יסוד של מניע, בו בזמן, שבנסיבות המקרה דנן, נגרם נזק למשיבים **"בשל הרצון למנוע פעולת**
25 **איבה מוגדרת וברורה המתאפיינת ברצון לפגוע בנכס בשל עוינות לישראל"** (החלטת הועדה, עמ' 9).
26
27 להבנתי, הגישה הדיכוטומית של המערער באשר להלכת ס.ת.ו., אינה מחויבת המציאות ויש בהחלט
28 רגליים לסברה, כי זו נכונה לשעתה ולנסיבות שנדונו במסגרתה.
29
30 לשיטתי, נכון וצריך היה בפרשת ס.ת.ו. להפריד בין שלבי ההתרחשות השונים ולבחון אותם ראשון
31 ראשון ואחרון אחרון, כפי שנעשה בפועל. במסגרת זו ובהתייחס לסיבת האירוע, בעקבותיו נגנב
32 הרכב, קבע בית המשפט העליון כי לא הוכח מניע של עוינות כלפי מדינת ישראל.
33
34
35

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עש"א 10280-02-11 ופעולות אייבה-מיסים נ' קיבוץ ניר עוז

- 1
- 2 בדונו בטענה בדבר מניעת האפשרות לחלץ את הרכב הגנוב - שהיא הסוגיה השנייה מבחינה
- 3 כרונולוגית -נקבע, כי בשל אי-קיומה של פעולת איבה או מלחמה ממשית, לא קמה ולא נוצרה
- 4 הזכות לפיצויים בגין גניבת הרכב.
- 5
- 6 ברור, כי אם בפרשת ס.ת.ו, היה נעשה ניסיון לחלץ הרכב ועקב כך, היה נגרם נזק שמקורו בפעילות
- 7 עוינת או בפעולת איבה, כי אז, קרוב לוודאי, שמסקנת ביהמ"ש העליון הייתה שונה, זאת גם אם
- 8 תחילתו של האירוע, במעשה פלילי/עברייני ולא, בפעולת איבה/מלחמה.
- 9
- 10 וכך קובע ביהמ"ש העליון, בהקשר זה:
- 11
- 12 **"... המונח פעולות איבה אחרות מתייחסות לפעולות חבלה... מהם סימני ההיכר של**
- 13 **פעולות חבלה נגד ישראל, הנופלות לגדר החוק? דומה כי נוכח תכלית החוק שעליה עמדנו**
- 14 **לעיל, ניתן להצביע על שני יסודות עיקריים המתקיימים בפעולת איבה או חבלה לצורך**
- 15 **חוק הפיצויים. יסוד אחד הוא יסוד אובייקטיבי בעיקרו, של היזק שלא כדין, לרכושו של**
- 16 **אדם.. אלמנט זה הוא תוצאתי במהותו, ככל יסוד תוצאתי, הוא עשוי להתגבש במגוון של**
- 17 **דרכים... היסוד הראשון הוא יסוד הכרחי, אך לא מספיק. לא כל גרימת נזק לרכוש היא**
- 18 **בבחינת פעולת איבה במשמעות חוק הפיצויים. ליסוד האובייקטיבי מתלווה יסוד של**
- 19 **מניע, הנוגע למוטיבציה של מבצע הפעולה".** (פרשת ס.ת.ו., עמ' 12).
- 20 (ההדגשות אינן במקור – נ.נ.).
- 21
- 22 ובהמשך:
- 23 **"מן החומר שבפנינו עולה המסקנה, כי בנסיבות המקרה, התגובה האלימה, אשר החשש**
- 24 **מפניה מנע ניסיון לחלץ את הרכב מאת גונביו, איננה קשורה לפעולות איבה כי אם**
- 25 **לאלימות פלילית כפשוטה.... עולה מהם כי בשטח שבאזור כפר יאטא פועלים גורמים**
- 26 **עבריינים, אשר אינם בוחלים באלימות קשה על מנת להשיג את מטרתם. בכך אין כדי**
- 27 **לגבש עילה לפי חוק הפיצויים. גם על רקע זה, לא ניתן לעגן בחשש מפני תגובה אלימה**
- 28 **כדי לבסס, במקרה שבפנינו, עילה לפי חוק הפיצויים.**
- 29 (ההדגשות אינן במקור – נ.נ.).
- 30
- 31 כאן המקום לציין, כי במסגרת רע"א 11495/05 בנק הפועלים ואח' נגד מנהל מס רכוש (מאגר
- 32 מקוון, פס"ד מיום 24.7.08), ראה בית המשפט העליון לנכון, לקבוע כי תיבת המילים "פעולות איבה
- 33 אחרות נגד ישראל", מרחיבה את ההגדרה גם מעבר לפעולות מלחמה מובהקות ומכילה בגדרה, גם
- 34 פעולות טרור שאינן מבוצעות על ידי צבאות סדירים ובלבד, כי נקודת המוצא של פעולות אלו, כוללת
- 35 מרכיבים של שנאה לישראל או עוינות לה, רצון לפגוע בקיומה של המדינה וכדו'.

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עש"א 10280-02-11 ופעולות אייבה-מיסים נ' קיבוץ ניר עוז

1
2 בפרשת ס.ת.ו., נאמר בין היתר כך :
3
4 "המכנה המשותף לכל החלופות בהגדרה זו, היא הדרישה לקיומן של 'פעולות', אשר
5 הסבו את הנזק... ככל שנרחיב לשון זו, קשה לכלול בה מצב שבו אין נעשים מעשים
6 כלשהם, אך קיים חשש מפני מעשה אשר עשוי להיות פעולת איבה אם תיעשה פעולה
7 לשמירה על רכוש מסויים. אכן, לשון החוק מדברת על פעולת ממש, להבדיל ממצב כללי
8 של מלחמה. להבחנה זו יש משמעות. יש בה כדי לשלול את האפשרות כי גם חשש לפעולה
9 יקים עילה על פי החוק".
10 (ההדגשות אינן במקור – נ.ג.).
11
12 יחד עם זאת, בנסיבות המקרה דנן, קבעה ועדת הערר, כי "במקרה דנא מדובר במניעה של פעולה
13 מוגדרת ספציפית אשר, אשר מודיעין ספציפי וייחודי קדם לה ולא בחשש 'ערטילאי'".
14
15 המערער לא חלק על קיומו של מידע מודיעיני כאמור, ואף לא שלל את סבירותו של החשש כי
16 גורמים עוינים ינסו לפגוע וליירט מטוסים שיטוסו בסמוך לרצועת עזה.
17 ועדת הערר קבעה כי צו האיסור ניתן בעקבות קיומו של מידע מודיעיני ספציפי וייחודי, ואיננו רואה
18 דרך או עילה לשנות ממצא עובדתי זה, שנקבע כדין ובסמכות.
19
20 ודוק, גם המערער מאשר כי פמ"ת ב-07 בא לעולם כדי לאסור טיסות לשימושים חקלאיים בשעה
21 שהתקיים איסור כללי בדבר טיסה באזור (פמ"ת א-17), לצד חריג בדמות טיסות לצרכים
22 ולשימושים חקלאיים. משמע, כי עובר לאיסור הספציפי המגולם בהוראת פמ"ת ב-07, נוצרו נסיבות
23 בעטיין התגבר והתחזק החשש כי ארגוני טרור לא יירתעו מלנסות ולפגוע בכלי טיס הטסים
24 בסמיכות לרצועת עזה, כך שהחשש הכללי שבוטא בהוראה כללית פמ"ת א-17, לבש צורה ממשית
25 ומשמעותית יותר, עד כי הגורמים המוסמכים ראו לנכון, להשעות ולו לתקופה קצובה את חלותו
26 של החריג לכלל.
27
28 כאן המקום לציין ולהדגיש, כי ועדת הערר היתה מודעת להשלכות של קביעותיה ובפרט לחשש, כי
29 קביעות אלה, ירחיבו, יתר על המידה, את מעגל הסיכון המבוטח.
30
31
32
33
34
35

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עש"א 10280-02-11 ופעולות אייבה-מיסים נ' קיבוץ ניר עוז

1
2 יחד עם זאת, הועדה השכיחה לקבוע רשימה ברורה של תנאי סף שרק בהתקיימותם ניתן יהיה
3 להכיר בזכות לפיצויים על פי החוק. כך למשל קבעה הועדה, כי על הנזק להיות תוצאה ישירה של
4 פעולות המניעה. כן נקבע כי על הנזק להיות נקודתי וכן, כי על הנזק להיות תוצר של מידע קונקרטי
5 בדבר פעולת איבה ספציפית הנמצאת בהתהוות. בנוסף, כי על הנזק להיות תוצאה של החלטה
6 מבצעית של דרגי השטח ולא תוצאה של החלטה מדינית. בכך יישמה ועדת הערר, את התנאים
7 שנקבעו בפרשת "ממן".
8
9 אין חולק, כי העדר ריסוס של גידולים חקלאיים, משפיע באופן ישיר על איכות התוצר החקלאי ואף
10 על התמורה המתקבלת בגינו. כך שבוודאי ניתן לומר כי הריקבון שפשט ביבולם של המשיבים, מהם
11 נמנע ריסוס מהאוויר, בנסיבות המפורטות, הינו תוצאה ישירה של ההחלטה המורה על איסור ביצוע
12 טיסות, גם לצורך ריסוס.
13
14 נדמה, כי עמדת המערער אף אינה עולה בקנה אחד עם העמדה שהביעה זרוע ביצועית אחרת, זאת
15 כעולה ממכתבה של עו"ד דנה גליק, עוזרת ליועץ המשפטי לממשלה ברשות שדות התעופה
16 (להלן: "עו"ד גליק"), מיום 17.4.11 אשר נשלח לעו"ד רוטנברג, יועהמ"ש בקרן הפיצויים-רשות
17 המיסים, כפי שצורף כנספח ד' לתשובת המשיבים לערעור.
18
19 במסגרת זו מציינת עו"ד גליק:
20 **"בניגוד לאמור במכתבך, הרי שמעולם לא ניתן איסור קבוע על טיסות ריסוס וזאת למרות**
21 **סגירת האזור לטיסות.**
22 (ההדגשות אינן במקור – נ.ג.).
23
24 נדמה כי לנוכח דברים מפורשים וחדים אלה, אין צורך להכביר מילים כי השעייתו של החרג, המתיר
25 טיסות לצרכים חקלאיים, נעשתה על יסוד מידע מודיעיני נקודתי והאיסור המגולם בפמ"ת
26 ב-07, נועד למנוע טיסות ריסוס לזמן קצוב, אך בוודאי, לא באופן גורף.
27
28 לא מיותר לציין, כי בפנייה נוספת של עו"ד גליק, לעו"ד רוטנברג מיום 21.9.09 היא מציינת:
29 **"בחדש אפריל 2004 נוצרו נסיבות ביטחוניות אשר חייבו הרחבת האיסור הנ"ל גם על**
30 **טיסות חקלאיות... הנחיה זו ניתנה לאור מידע מודיעיני שהגיע משירות הביטחון הכללי".**
31
32 על יסוד אמירות מפורשות וברורות אלו, רשאית הייתה ועדת הערר לקבוע, כממצא עובדתי,
33 שהאיסור לבצע טיסות ריסוס בשטחים חקלאיים המצויים בטווח של פחות מ-3 ק"מ מתחום רצועת
34 עזה, בא לעולם בעקבות קיומו של מידע מודיעיני קונקרטי ונקודתי ובוודאי, שאינו תוצאה של חשש
35 ערטילאי או חשש בעלמא.

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עש"א 10280-02-11 ופעולות אייבה-מיסים נ' קיבוץ ניר עוז

- 1
- 2 להבנת, החלטת ביהמ"ש המחוזי בירושלים בעניין **ממן** (ע"ש 263/09) מדגישה ומבליטה זכותם של
- 3 המשיבים לפיצויי במקרה דנן, שהרי ניתן בהחלט לומר, כי עלה בידי המשיבים להניח תשתית
- 4 ראיתית מספקת, בדבר אפשרות לפעולת איבה.
- 5
- 6 אכן האיסור האמור, עמד בתוקפו למשך 10 חודשים, אלא שאין בכך, כדי לגרוע מנסיבות יצירתו
- 7 וגיבושו, קרי, קיומו של מידע קונקרטי ונקודתי.
- 8
- 9 וכך קובע ביהמ"ש המחוזי:
- 10 **" טיעונה של המערער אינו מציג את פעולת האיבה הרלבנטית לשיטתה. האם כוונתה**
- 11 **להשתלטות פעילי ארגון החמס על הנעשה ברצועת עזה (זו הפעולה היחידה המוזכרת**
- 12 **בהצהרת המדינה הנזכרת)? אין זו פעולה המופנית ישירות נגד ישראל, או גורמת**
- 13 **כשלעצמה נזק מלחמה, והמערער לא התייחסה אליה בטיעונה בין בפני הועדה ובין**
- 14 **לפני. המערער טוענת כי המסוף נסגר בשל 'בעיות ביטחוניות'. המונח 'בעיות ביטחוניות',**
- 15 **הוא בעל מרקם רחב, והוא מאפיין היבטים רבים מהחיים בארץ. אין די בו כדי לספק את**
- 16 **הדרישה הקונקרטית ל'פעולות איבה' שהיא תנאי לקבלת פיצוי".**
- 17 (ההדגשות אינן במקור – נ.נ.)
- 18
- 19
- 20 בו בזמן, שבפרשת ממן לא עלה בידי העוררת להצביע על פעולת איבה קונקרטית, שבגינה נסגר
- 21 "מעבר קרני", הרי שבמקרה דנן, התברר מפי זרועות המדינה (משרד התחבורה), כי מידע מודיעיני
- 22 קונקרטי ונקודתי עמד ביסוד ההוראה שהוציא משרד התחבורה, לאסור באופן מוחלט טיסות, גם
- 23 לצרכים חקלאיים.
- 24
- 25 בטרם סיום, אתייחס לטענתו החלופית של המערער, כי יש לשלול מהמשיבים את הפיצויים, מאחר
- 26 ואלה, לא פעלו להקטין את נזקם.
- 27
- 28 אין דעתי כדעת המערער, במיוחד משום לא הרים הנטל ולא הוכיח כי היה ניתן לרסס השטחים
- 29 החקלאיים באמצעים אחרים, מהיבשה, מהקרע שלא באמצעות מטוסי ריסוס.
- 30 שלא לדבר על כך, כי בטענה זו יש משום "חכמה שלאחר מעשה", במיוחד כאשר לא נסתרה טענת
- 31 המשיבים, כי בקשתם לכוחות הביטחון להעניק להם ליווי והגנה בטחוניים, לצורך כניסה קרקעית
- 32 לשטחים הללו- סורבה בזמן אמת.
- 33
- 34
- 35

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עש"א 10280-02-11 ופעולות אייבה-מיסים נ' קיבוץ ניר עוז

1
2 לבסוף, לא מיותר לשוב ולאזכר מושכלות ראשוניים בסוגיית היקף סמכות ההתערבות, של ערכאת
3 הערעור, כפי שנקבע מפי השופטת ע.ארבל בע.א. 1064/03 אליהו חברה לביטוח בע"מ נ. עזבון
4 המנוחה רחל שחר פיאמנטה ז"ל ואח' (תק-על 2006 (1), 1806, 1809.
5

6 "עקרון יסודי הוא בשיטתנו, כי לא בנקל תתערב ערכאת הערעור בממצאיה העובדתיים של
7 הערכאה הדיונית שהיא האמונה על שמיעת העדים, בחינת הראיות וקביעת הממצאים
8 העובדתיים, ואשר לה היתרון שבהתרשמות בלתי אמצעית מהעדים. ערכאת הערעור
9 תתערב בממצאים שבעובדה אך ורק במקרים חריגים וקיצוניים, דוגמת מקרה בו נפל
10 בהכרעת הערכאה הדיונית פגם היורד לשרשו של עניין או שממצאיה העובדתיים אינם
11 מבוססים על פניהם. כל עוד יש לקביעותיו העובדתיות של בית המשפט דלמטה יסוד
12 ושורש בחומר הראיות, לא יתערב בהן בית המשפט שלערעור".
13
14

15 לא מצאתי כי בהחלטת ועדת הערר נפל פגם מהותי ובוודאי כזה, היורד לשורשם של דברים.
16

17 על כן מהמטעמים אותם פרטתי לעיל, ראיתי לנכון להותיר, על כנה, את החלטת ועדת הערר מיום
18 7.12.10.
19

20 הערעור נדחה בזאת.
21

22 המערער ישא בהוצאות המשיבים בסכום של- 25,000 ₪.
23
24

25
26 ניתן היום, יג' סיון תשע"ב, 03 יוני 2012, בהעדר הצדדים.
27

28 נחמה נצר, שופטת
29
30
31